

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1731/2024
26.06.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Веселин Станковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Основног суда у Лебану, коју заступа законски заступник Државно правобранилаштво Београд, Одељење у Лесковцу, ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4067/2023 од 21.12.2023. године, у седници одржаној 26.06.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 4067/2023 од 21.12.2023. године и пресуда Основног суда у Лебану П1 62/22 од 14.09.2023. године у ставовима првом, другом, трећем, петом и шестом изреке и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 4067/2023 од 21.12.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Лебану П1 62/2022 од 14.09.2023. године, у ставу првом изреке, којим је одбачена тужба у делу тужбеног захтева да се утврди да је незаконит престанак радног односа тужиоца са даном године, непостојећим решењем председника Основног суда у Лебану V Су. бр. ... од ...2020. године, односно евентуално уколико је донето да је исто ништаво и да не производи правно дејство од дана доношења, евентуално да се поништи као незаконито, што је тужени дужан признати тужиоцу под претњом извршења, као неуредна и непотпуна; ставу другом изреке, којим је одбачена тужба у делу да се утврди да је тужиоцу као запосленом на пословима ... Основног суда у Лебану престао радни однос по сили закона навршењем радног века ...2020. године, што је тужени дужан признати, из разлога што тужбени захтев не спада у судску надлежност; ставу трећем изреке којим је одбијен као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати 36 плата у укупном износу од 2.425.129,00 динара, према члану 191. став 6. Закона о раду или да му исплати 6 плата у укупном износу од 404.188,32 динара према члану 191. став 7. Закона о раду, са законском затезном каматом почев од 03.08.2020. године па до коначне исплате; ставу петом изреке, којим је одбијен као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу на име отпремине исплати 162.928,00 динара, са законском затезном

каматом почев од 03.09.2020. године до исплате; ставу шестом изреке којим је одлучено да свака странка сноси своје трошкове.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене у поступку пред другостепеним судом, погрешне примене материјалног права, прекорачења тужбеног захтева од стране другостепеног суда и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Ревизија је дозвољена по члану 441. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), па је Врховни суд испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија основана.

Побијана пресуда је у делу којим су потврђени ставови први и други изреке првостепене пресуде донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, пошто је суд одбио да одлучује о захтевима за које је надлежан. У преосталом делу, због погрешне примене материјалног права нису утврђене чињенице које опредељују одлуку о основаности постављеног тужбеног захтева.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био државни службеник, запослен на радном месту ... у Основном суду у Лебану. Закључком председника тог суда од ...2019. године, против тужиоца је покренут дисциплински поступак због теже повреде радне обавезе из члана 109. став 1. тачка 16. Закона о државним службеницима. Истог дана, председник суда је донео решење о удаљењу тужиоца са рада са правом на 1/2 дела плате, па је након што је решењем жалбене комисије то решење поништено, председник суда донео још два решења о удаљењу тужиоца са рада. Последње решење жалбене комисије, којим је првостепена одлука поништена донето је 24.03.2020. године, након чега председник суда није одлучивао о овом питању везаном за удаљење тужиоца са рада. Решењем председника суда од 04.08.2020. године, одбијен је захтев тужиоца да користи годишњи одмор из 2019. године. У разлозима те одлуке наведено је да је тужиоцу престао радни однос ...2020. године, мада решење о престанку радног односа тужиоца председник суда није донео. У спроведеном дисциплинском поступку почев од 08.10.2020. године закључно са 30.06.2021. године, донето је четири решења којим је тужилац оглашен одговорним за тежу повреду радне обавезе из члана 109. став 1. тачке 3. и 16. Закона о државним службеницима и изречена му дисциплинска казна престанак радног односа. Све четири одлуке поништене су одлукама жалбене комисије, а последњом одлуком од 16.08.2021. године, ова комисија је одлучила да се тужилац ослобађа дисциплинске одговорности и дисциплински поступак је обустављен. Привременим решењем Републичког фонда ПИО од 13.07.2021. године, утврђено је право тужиоца на старосну пензију почев од 29.10.2020. године. У тој одлуци констатовано је да је тужилац одјављен са обавезног осигурања 31.07.2020. године.

Са полазиштем на овако утврђење чињенице одлуку о примарном тужбеном захтеву за утврђење да је незаконит престанак радног односа тужиоца са даном 31.07.2020. године, односно евентуалним тужбеним захтевима везаним за престанак радног односа нижестепени судови заснивају на одредби члана 192. став 1. ЗПП, ценећи да је захтев нејасан и неодређен. Одлуку о захтеву да се утврди да је тужиоцу

престао радни однос по сили закона навршењем радног века 03.08.2020. године, судови заснивају на одредбама чланова 107. – 120., 113., 140. – 153., односно 131. и 132. Закона о државним службеницима. По овим одредбама о правима и дужностима државних службеника одлучује руководилац органа решењем, жалбена комисија у другом степену, а контролу законитости ових одлука врши Управни суд. Стога, по члану 1. Закона о парничном поступку не постоји надлежност редовног суда да одлучује о овом делу захтева. Тужбени захтев у делу за накнаду штете због незаконитог престанка радног односа, односно за исплату отпремнине због одласка у пензију судови одбијају, налазећи да тужилац није доказао како му је престао радни однос код туженог, па неосновано захтева и исплату накнада условљених радноправним статусом.

По оцени Врховног суда, код утврђених чињеница да председник Основног суда у Лебану није донео решење о престанку радног односа тужица, а тужилац је одјављен са обавезног социјалног осигурања 31.07.2020. године, разлози на којима су засноване одлуке нижестепених судова нису прихватљиви, пошто је тужиоцу онемогућен приступ суду у погледу разрешења радноправног статуса.

Тужилац је био државни службеник, па је меродавно право везано за његова права и обавезе из радног односа садржано у Закону о државним службеницима („Службени гласник РС“ бр. 79/2005 ... 157/2020).

По овом закону права и дужности послодавца у име Републике Србије врши руководилац државног органа, ако овим или посебним законом или другим прописом није друкчије одређено (члан 3. став 2.); на права и дужности државних службеника који нису уређени овим или посебним законом или другим прописом примењују се општи прописи о раду и посебан колективни уговор за државне органе (члан 4. став 1.).

Наведени закон, како су то навели и нижестепени судови, садржи детаљну регулативу везану за одлучивање о правима и обавезама запослених државних службеника, по којој се судска заштита права о којима одлучују надлежни органи у двостепеном управном поступку обезбеђује пред Управним судом. Међутим, како тај закон, као специјални не садржи одредбе о заштити права о којима надлежни органи нису донели одлуку, заштита се у складу са чланом 4. ставом 1. остварује по општим прописима о раду.

Према члану 195. Закона о раду судску заштиту ужива и запослени о чијем праву није одлучено решењем. У том случају запослени има право да покрене парницу у року од 60 дана од дана сазнања за повреду права.

Тужилац је парницу покренуо 03.02.2020. године. Код утврђења да одлука о престанку радног односа није донета, а да је одјављен са обавезног социјалног осигурања 31.07.2020. године, тужилац је благовремено затражио заштиту права везаних за престанак радног односа.

Следом напред изнетог, у поновљеном поступку првостепени суд ће утврдити када је и по ком законском основу тужиоцу престао радни однос у Основном суду у Лебану, које чињенице условљавају одлуку о захтеву за утврђење да је незаконит престанак радног односа тужиоца са даном 31.07.2020. године, односно о захтеву за

утврђење да је тужиоцу престао радни однос по сили закона дана ...2020. године. Одлуке о овим захтевима условљавају корпус чињеница које опредељују право на накнаду штете и њену висину, а које тужилац истиче позивом на одредбе члана 191. Закона о раду. Радноправни статус тужиоца опредељује и истакнуто право на отпремнину у смислу члана 51. Уредбе о накнадама трошкова и отпремнина државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“ бр. 98/07 .. 84/2015).

У поновљеном поступку првостепени суд ће одлучити и о трошковима целог поступка, на основу члана 165. став 3. ЗПП.

Из изнетих разлога, на основу члана 415. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић